

Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry:n hallitusohjelmatavoitteet 2015–2019

Lähisuhdeväkivalta

- Laaditaan realistinen & sitouttava kokonaissuunnitelma, kuinka toteutetaan ja resursoidaan kaikki Istanbulin sopimuksen edellyttämät toimet.
- Osoitetaan rahoitus riittävälle turvakotiverkostolle ja lähisuhdeväkivallan uhrien matalan kynnyksen palveluille.
- Perustetaan oikea väkivaltatyön koordinaatioelin.
- Lähisuhdeväkivallan sovittelu kielletään riita- ja rikosasioiden sovittelua koskevassa lainsäädännössä.

Ihmiskauppa ja prostituutio

- Ulkomaalaislaissa oleva seksuaalipalveluiden myyntiin liittyvä käännytyspykälä kumotaan.
- Järjestyslaissa oleva kielto seksuaalipalvelujen myynnistä julkisilla paikoilla kumotaan.
- Viranomaisille, mm. poliisille ja oikeuslaitokselle, osoitetaan lisää koulutusta ja resursseja ihmiskaupan tunnistamiseksi. Ihmiskaupparikoksia tulee syyttää, tutkia ja tuomita ihmiskauppana eikä parituksena.
- Laaditaan suunnitelma pois prostituutiosta -palvelujen järjestämisestä ja resursoinnista.
- Kriminalisoidaan seksin ostoa nk. pohjoismaisen mallin mukaan.

Perheet ja lapset

- Vanhempainvapaajärjestelmä uudistetaan lisäten miehille osoitettuja jaksoja, esim. 6+6+6 -mallin mukaan.
- Subjektiiivinen päivähoito-oikeus turvataan.
- Toiminnallinen tasa-arvosuunnittelu ulotetaan varhaiskasvatukseen.

Talous

- Samapalkkaisuusohjelmaa jatketaan ja tehostetaan.
- Talouspoliittisten toimenpiteiden sukupuolivaikutukset arvioidaan.
- Suomen raportoidessa EU:lle sukupuolten väliset erot raportoidaan kattavasti.

Naisten oikeuksien edistäminen

- Naisjärjestöjen rahoitus tulee turvata.

Taustaa NYTKIS ry:n hallitusohjelmatavoitteille

LÄHISUHDEVÄKIVALTA

- Osoitetaan rahoitus riittävälle turvakotiverkostolle ja matalan kynnyksen palveluille.
- Perustetaan oikea väkivaltatyön koordinaatioelin.
- Laaditaan realistinen & sitouttava kokonaissuunnitelma, kuinka toteutetaan ja resursoidaan kaikki Istanbulin sopimuksen edellyttämät toimet.
- Lähisuhdeväkivallan sovittelu kielletään rikosasioiden sovittelua koskevassa lainsäädännössä.

Suomesta puuttuvat riittävät palvelut väkivaltaa kokeneille naisille. Turvakotiverkosto on liian harva ja matalan kynnyksen palveluita ei käytännössä ole lainkaan, eikä palveluihin ei ole osoitettu riittävästi resursseja. Lisäksi mikään tahon ei tällä hetkellä koordinoi tehokkaasti väkivallan vastaista työtä. Lähisuhdeväkivallan sovittelu on yleistä, vaikka sovittelumalli on äärimmäisen ongelmallinen lähisuhdeväkivallan ratkaisumuotona ja Suomi on saanut kansainvälisiltä valvontaelimiltä huomautuksia sen käytöstä.

Istanbulin sopimus¹ velvoittaa Suomea perustamaan palveluita, joihin väkivaltaa kokeneella naisella on pääsy myös ilman sosiaaliturvatunnusta, rahaa tai suomen kielen taitoa. Palveluiden on oltava myös vammaisten naisten saavutettavissa. Turvakotiverkoston tulee olla riittävä ja maantieteellisesti kattava sekä sisältää useampia salaisia turvakoteja. Suomen tulee lisäksi avata 24/7 auki oleva auttava puhelin sekä turvata matalan kynnyksen palvelut seksuaalisen väkivallan uhreille.

Matalan kynnyksen palvelun kehittämisen voisi aloittaa pilotilla jossakin suuressa kaupungissa, esimerkiksi Helsingissä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä seksuaalisen väkivallan uhrien palvelujen saamiseksi alueellisesti kattaviksi. Suomen tulee myös perustaa väkivallan vastaista työtä koordinoiva ja kehittävä, aito, oikea, toimiva toimielin, joka on Istanbulin sopimuksen hengen mukainen.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos on esittänyt maltillisessa arviossaan, että Istanbulin sopimuksen veloitteiden täyttäminen maksaa Suomelle noin 40 miljoonaa euroa vuodessa. Alexander Stubbin hallituksen esityksen mukaan sopimuksen ratifioinnilla ei olisi merkittäviä resurssivaikutuksia. Esitys ei myöskään sisällä selkeää toiminta- ja rahoitussuunnitelmaa palveluiden kehittämisestä. Stubbin hallitus ei esitä perustettavaksi matalan kynnyksen tukikeskuksia, ja 24h auttavan puhelimen sekä raiskauskeskusten järjestämistä vasta selvitetään. Myöskään sopimuksen velvoittamaa erillistä koordinaatioelintä ei perusteta eikä turvakotipaikkojen määrän nostamista Euroopan neuvoston suositusten tasolle ole saatu ratkaistua.

Vuonna 2001 selvitettiin lähisuhdeväkivallan kustannuksia Hämeenlinnan kaupunkia koskevana tapaustutkimuksena. Hämeenlinnan tulokset yleistettäessä koko maan tasolle saadaan luvuksi 91 miljoonaa euroa/ v. On huomioitava, että vuoteen 2014 mennessä kustannukset ovat tästä nousseet.

Lisätietoja lähisuhdeväkivallan kustannuksista yhteiskunnalle:

<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/liitto/haetko-tietoa/perhevakivalta/perhevakivallan-kustannukset/>

---

¹ Istanbulin sopimuksella viitataan Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen.

Sovittelu

- **Lähisuhdeväkivallan sovittelu kielletään riita- ja rikosasioiden sovittelua koskevassa lainsäädännössä.**

Kevään 2011 hallitusohjelmassa suositeltiin lähisuhdeväkivallan sovittelun vähentämistä. Siitä huolimatta poliisihallituksen lausunnossa marraskuulta 2011 suhtauduttiin myönteisesti lähisuhdeväkivallan sovitteluun, joskin lausunto on varauksellinen törkeiden pahoinpitelyjen sekä toistuvan väkivallan suhteen. Tilanne on kuitenkin tällä hetkellä ristiriitainen ja epäselvä ja selkeitä rajanvetoja tarvitaan.

Lähisuhdeväkivallan sovittelu on ollut viime vuosina huomattavassa nousussa. Se on yleisin soviteltava rikostyyppi, kattaen vuonna 2013 kuusitoista prosenttia kaikista tapauksista. Tämä tarkoittaa, että sovitteluun ohjattiin viime vuonna 1888 lähisuhdeväkivaltatapausta. Vuoden 2007 sovitteluun ohjatuista 775 tapauksesta on 2010-luvulla noustu kahdentuhannen soviteltavan tapauksen vuositason (Rikos- ja riita-asioiden sovittelu 2013, THL 2014).

Lähisuhdeväkivallan dynamiikkaan kuuluvat olennaisesti ja toistuvasti väkivallan jälkeen sovinnon tekeminen ja anteeksianto, jota seuraavat uudet väkivallanteot. On suuri vaara, että sovittelun tapainen tilanne kietoutuu enemmänkin osaksi väkivallan dynamiikkaa kuin osaksi sen ratkaisua. Sovittelumallin idea perustuu osapuolten tasavertaiselle kohtaamiselle, mikä ei toteudu lähisuhdeväkivallan kohdalla. Sovittelu saattaa altistaa väkivallan uhrin uudelleentraumatisoitumiselle, jos lähisuhdeväkivallan erikoislaatu ei ymmärretä lähtökohtaisesti.

Parisuhdeväkivaltaa ei lähtökohtaisesti käsitellä edes ammattiterapeuttien keskuudessa siten, että väkivallan uhri ja tekijä ovat läsnä samanaikaisesti. Paritapaamisen nähdään vaikeuttavan väkivallan ilmituloa ja lisäksi voivan aiheuttaa uusia riskejä uhrin turvallisuuden kannalta terapiatilanteessa.

On syytä olla vakavasti huolissaan lähisuhdeväkivallan uhrien oikeusturvasta, sillä sovittelu vähentää tapausten etenemistä oikeusistuimeen. Myös CEDAW-komitea on vuonna 2014 esittänyt huolensa lähisuhdeväkivallan sovittelun laajuudesta Suomessa sekä sovittelun riskeistä uhrille.

IHMISKAUPPA JA PROSTITUUTIO

Ihmiskaupan vastainen toiminta ja uhrien oikeudet

- **Ulkomaalaislaissa oleva seksuaalipalveluiden myyntiin liittyvä käännytyspykälä on kumottava.**
- **Järjestyslaissa oleva kiello seksuaalipalvelujen myynnistä julkisilla paikoilla on kumottava.**
- **Viranomaisille, mm. poliisille ja oikeuslaitokselle, osoitetaan lisää koulutusta ja resursseja ihmiskaupan tunnistamiseksi. Ihmiskaupparikoksia tulee syyttää, tutkia ja tuomita ihmiskauppana eikä parituksena.**

Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa on puutteita, eikä viranomaisilla ole riittävästi tietämystä tai resursseja uhrien auttamiseksi ja ihmiskaupparikosten selvittämiseksi. Ihmiskaupparikoksista syytetään ja tuomitaan huomattavan vähän. Mahdollisia uhreja saatetaan auttamisen sijaan poistaa maasta, sillä ulkomaalaislaissa olevan pykälän mukaan seksuaalipalvelujen myynti voi olla peruste maasta käännyttämiselle. Lisäksi järjestyslaissa oleva kiello myydä seksuaalipalveluita julkisella paikalla voi vaikeuttaa ihmiskaupan uhrien asemaa.

Kansallisen ihmiskaupparaportoin mukaan Suomessa ei kyetä kunnolla tunnistamaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää ihmiskauppaa.

Tunnistamisen ongelmat kytkeytyvät muun muassa resurssipulaan, viranomaisten puutteellisiin tietoihin ja epäselvään lainsäädäntöön, joiden vuoksi mahdollisia ihmiskaupan uhreja ei osata ohjata uhrien auttamisjärjestelmään. Oikeuslaitoksessa ihmiskaupan piirteitä sisältävää seksuaalista hyväksikäyttöä tutkitaan, syytetään ja tuomitaan useimmiten parituksena. Parituksen uhreilla ei ole oikeutta oikeusavustajaan, tukihenkilöön ja vahingonkorvausvaatimukseen. Lisäksi mahdollisia ihmiskaupan uhreja saatetaan käännättää maasta ulkomaalaislain seksuaalipalvelujen myyntiin liittyvän käännetyssä säännöksen perusteella.

Jotta seksuaaliseen hyväksikäyttöön kytkeytyvän ihmiskaupan uhreja voitaisiin tunnistaa ja auttaa aiempaa paremmin, poliisille, oikeuslaitokselle ja muille viranomaisille tarvitaan lisää koulutusta ja resursseja ihmiskaupan vastaiseen työhön. Lisäksi on tärkeää purkaa ulkomaalaislaissa oleva seksuaalipalvelujen myyntiin liittyvä käännetysspykälä, joka usein estää Suomeen muualta tulleita ihmiskaupan uhreja saamasta apua. Myös järjestyslain kielto myydä seksuaalipalveluja julkisilla paikoilla tulisi kumota.

Pois prostituutiosta -palvelut

- **Suunnitelman laatiminen palvelujen järjestämisestä ja resursoinnista.**

Suomesta puuttuvat tällä hetkellä erityispalvelut, jotka auttavat prostituutiosta toimivia irrottautumaan prostituutiosta. Palveluiden järjestämisestä on edellytetty aiemman lainmuutoksen yhteydessä, mutta konkreettisiin toimiin ei ole vielä kukaan ryhtynyt.

Kun vuonna 2006 rikoslain uudistuksessa kriminalisoitiin seksin ostaminen ihmiskaupan ja parituksen uhreilta, eduskunta antoi lausuman, jolla se edellytti tukitoimien järjestämistä prostituutiosta työelämään siirtymisen tukemiseksi. Tällaisia erityispalveluita ei Suomessa ole vielä kukaan. Hallitusohjelmaan tulee kirjata suunnitelman laatiminen palvelujen järjestämisestä ja resursoinnista. Pois prostituutiosta –palveluiden yhteyteen tarvitaan työ- ja koulutusneuvonnan lisäksi myös mm. psykososiaalisen tuen järjestämistä, oikeus- ja terveyspalveluita sekä asumisen järjestämisen tukemista.

Seksin oston kriminalisointi

- **NYTKISin näkemyksen² mukaan seksin ostoa tulee kriminalisoida nk. pohjoismaisen mallin mukaan.**

Nykyinen osittainen seksin ostokielto ei ole toimiva. Rikosten tutkiminen ja toteennäyttäminen ovat osoittautuneet hankaliksi ja tuomioita on annettu vähän. Usein niissäkin tapauksissa, jossa seksin ostajien toiminta on päätynyt tutkintaan asti, ostajat ovat erilaisilla väitteillä onnistuneet välttämään syytteet. Nykyinen lainsäädäntö ei onnistu tavoitteessaan suojella ihmiskaupan ja parituksen uhreja.

Suomi on sitoutunut ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin naisiin kohdistuvan väkivallan, naiskaupan ja naisten prostituutiosta hyötymisen poistamiseksi lainsäädäntötoimet mukaan lukien (mm. YK:n Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, artikla 6). CEDAW-toimikunta kiinnitti asiaan huomiota keväällä 2014 ja suositteli loppupäätelmässään mm. että Suomen valtio "ryhtyy toimiin prostituution kysynnän kriminalisoimiseksi ja estämiseksi".

Jussi Aaltosen ja Johanna Niemen oikeusministeriölle tuottama selvitystyö "Seksikaupan kohteen hyväksikäyttö. Seksinostokiellon toimivuuden arviointi" (OM 2013) ehdottaa seksin oston kriminalisointia ns. Ruotsin mallin mukaan. Myös kansallinen ihmiskaupparaportointi on tuonut esiin, että ihmiskaupan kysyntää rajoittavat toimet ovat Suomessa osoittautuneet riittämättömiksi ja seksuaaliseen hyväksikäyttöön kytkeytyvää ihmiskauppaa tunnistetaan meillä edelleen huonosti. Ihmiskaupparaportoinnissa näkemyksen mukaan

---

² NYTKISin jäsenjärjestöistä Sukupuolentutkimuksen seuralla ei ole kantaa seksin oston kriminalisoimiseen.

"Suomessa olisi syytä vakavasti harkita voimassa olevan osittaisen seksinostokiellon laajentamista kaikkeen seksin ostoon" (Vähemmistövaltuutettu 2014, s. 95).

Prostituutiota ei voi käsitellä erillään ihmiskaupasta, sillä ihmiskaupan keskeinen osa kytkeytyy seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Naapurimaiden lainsäädännöt vaikuttavat toisten maiden tilanteisiin, ja NYTKISin tavoitteena on, että Suomi liittyy yhteispohjoismaiseen seksin ostokieltoon. Kyseinen lainsäädäntö on Pohjoismaissa voimassa jo Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa ja se etenee monissa muissa maissa Euroopassa. Euroopan neuvoston Parlamentaarinen yleiskokous ja Euroopan Parlamentti ovat vastikään päätyneet suosittelemaan seksin yleistä ostokieltoa tehokkaana prostituutiopoliittisena toimenpiteenä, jolla voidaan puuttua sekä prostituutioon että ihmiskauppaan.

NYTKIS ry:n pitkän tähtäimen tavoitteena on syrjimätön ja tasa-arvoinen yhteiskunta, jossa yhteiskunnan viesti on selkeä: toista ihmistä ei voi eikä saa ostaa.

PERHEET JA LAPSET

Suomalaiset miehet käyttävät alle 5% kaikista perhevapaapäivistä, vaikka nykyinen järjestelmä antaa paljon mahdollisuuksia jakaa vapaiden käyttöä. Lasten kotihoidon jakamisen tiedetään parantavan kotitöiden jakamista perheessä myöhemminkin, mikä tutkimusten mukaan lisää parisuhteessa koettua onnellisuutta. Kotihoitoon osallistuneiden isien suhde lapsiin muodostuu jo pikkulapsiaikana läheisemmäksi kuin niiden miesten, jotka eivät käytä perhevapaita. Lisäksi perhevapaiden tasainen jakaminen vähentäisi naisten kokemaa työelämäsyrijintää, kun myös miesten vanhemmuus tulisi työmarkkinoilla näkyväksi.

Vanhempainvapaauudistus

- **Vanhempainvapaa uudistetaan korvamerkiten miehille vapaita, esimerkiksi 6+6+6 -mallin mukaisesti.**

Ruotsin ja Islannin esimerkit osoittavat, että miehille korvamerkityt vanhempainvapaat lisäävät nopeasti miesten osallistumista lasten kotihoitoon.

Esimerkiksi 6+6+6 –mallissa molemmat vanhemmista saisivat oman 6 kuukauden jakson ja kolmannen jakson vanhemmat voisivat jakaa haluamallaan tavalla. 6+6+6 on tehokas ja johdonmukainen keino lisätä isien vastuunottoa kotivanhemmuudesta. **6+6+6-mallissa perheet saisivat enemmän ansiosidonnaista vanhempainvapaarahakautta käyttöönsä. Myös naisten osuus lisääntyisi nykyisestä.**

Molemmille vanhemmille erikseen korvamerkityt vanhempainvapaajakset vahvistaisivat isien roolia lastenhoidossa ja parantaisivat samalla naisten työmarkkina-asemaa. Nykyisin isät käyttävät alle 9 prosenttia kaikista vanhempainrahapäivistä. Isäkuukautta pidemmän vanhempainvapaan pitää vain pari prosenttia isistä. Myös kotihoidontuen käyttö on isien parissa harvinaista.

Naisten asema työmarkkinoilla on miehiä huonompi, koska naiset käyttävät valtaosan sekä vanhempainvapaasta että hoitovapaasta kotihoidontukineen. Tämä heijastuu naisten palkkoihin, työnsaantimahdollisuuksiin, urakehitykseen sekä määräaikaisten työsuhteiden kasautumiseen naisille. Tilanne kohenisi jos perhevastuut jakautuisivat tasaisemmin.

Isät käyttävät pääasiassa niitä vapaita, jotka on nimetty heille, joten 6+6+6 -malli lisäisi todennäköisesti hyvin vanhempainvapaiden tasa-arvoisempaa jakamista. Nykyisin isille korvamerkitty vanhempainvapaa on huomattavasti lyhyempi kuin äidille korvamerkitty etuusjakso.

Miesten halu hoitaa lapsia kotona näyttää tuoreen vuoden 2014 Perhebarometrin mukaan olevan jonkin verran lisääntymässä nuorten miesten joukossa. Kun 30–39-vuotiaat miehet haluaisivat olla lapsen kanssa

kotona 1–2 kuukautta, 20–29-vuotiaat miehet puolestaan haluaisivat olla lapsen kanssa kotona noin 5–6 kuukautta. Omat vapaat todennäköisesti lisäisivät tätä kehityskulkua.

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on keskeinen tekijä suomalaisten naisten korkeassa työllisyysasteessa. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella on myös tärkeä rooli lasten välisen eriarvoisuuden purkajana.

- **Subjektiiivinen päivähoito-oikeus turvataan.**

OECD:n mukaan suomalainen varhaiskasvatus on laadultaan hyvin korkeatasoista. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella on positiivisia vaikutuksia niin lasten hyvinvointiin ja oppimiseen kuin lasten sosiaalisen eriarvoisuuden vähentämiseen. Koska Suomessa koulunaloitusikä on korkeampi kuin monessa muussa maassa, varhaiskasvatuksen rooli on meillä erityisen merkittävä. Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen lisäisi lasten välisiä eroja koulunaloittamisvaiheessa.

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on suorassa suhteessa naisten korkeaan työllisyyteen. Työn silppuuntuessa pikkulapsiperheiden äitien työelämäyhteyksien säilyminen muuttuu yhä merkityksellisemmäksi sekä perheiden talouden että kansantalouden näkökulmasta.

Päivähoidolla on myös ennaltaehkäisevä, perheitä tukeva vaikutus niiden perheiden parissa, joilla saattaa olla riski myöhemmin tulla lastensuojelun asiakkaiksi. Yksi keskeinen ryhmä on esimerkiksi synnytyksen jälkeisestä masennuksesta kärsivät äidit, joiden voimavarat eivät riitä useamman lapsen kotihoitoon samanaikaisesti. Synnytyksen jälkeinen masennus on yleinen tila, joka koskee 10-15% äideistä. Myös erityislasten perheet ja monikkoperheet ovat voimavarojensa suhteen erityisessä tilanteessa.

Kataisen hallituksen rakennepaketin hyväksymisen yhteydessä on esitetty, että maahanmuuttajaperheiden lasten olisi mahdollista saada kokopäivähoitoa uudessakin mallissa riippumatta vanhempien kotihoitostatuksesta. On myös esitetty että lastensuojelutarve olisi tällainen syy. Lastensuojelulain mukaan lastensuojelutarvetta arvioidaan selvityksellä, joka on isohko prosessi. Kunnilla on jo nyt vaikeuksia selviytyä vaaditussa 3 kk ajassa lastensuojelutarpeen selvityksistä. Lastensuojelun asiakkuus koetaan Suomessa yleisesti leimaavana, joten on oletettavaa, että osa haavoittuvien ryhmien perheistä ei edes harkitsisi kokopäivähoidon hakemista, jos sen edellytyksenä on lastensuojeluasiakkuus. Päivähoitoyksiköissä työskentelevillä puolestaan ei ole ammatillista osaamista lastensuojelutarpeen selvittämisessä.

Lisäksi suunnitellulla subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisella tuskin saavutettaisiin kunnissa säästöjä, sillä hallinnon kulut nousevat aina kun siirrytään universaalista edusta harkinnanvaraiseen etuun. Ennaltaehkäisevistä toimista putoaminen synnyttää usein uusia myöhempiä lastensuojelun kuluja kunnalle. Nämä kulut ovat yleensä selkeästi mittavampia kuin ennaltaehkäisevien toimien kulut.

Varhaiskasvatus

- **Toiminnallinen tasa-arvosuunnittelu ulotetaan varhaiskasvatukseen.**

Velvoite laatia toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma ei ulotu tällä hetkellä varhaiskasvatukseen. Ilman suunnitelmaa sukupuolitietoista kasvatusta ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä on vaikeampi toteuttaa käytännössä ja se jää helposti yksittäisten henkilöiden varaan.

Naisjärjestöjen pitkän vaikuttamistyön myötä toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laatimisvelvoite koskee vihdoin myös perusopetusta. Samalla johdonmukaisuudella velvoite tulisi ulottaa myös varhaiskasvatukseen.

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja ylläpitäminen varhaiskasvatuksessa vaatii suunnitelmallisuutta ja sitoutumista uudenlaisiin työskentelytapoihin, ja velvollisuus laatia toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma tukisi

tätä. Suunnitteluvaihtoehtojen laajentamisella voidaan vahvistaa sukupuolisensitiivisyyden omaksumista pysyväksi osaksi varhaiskasvatuksen käytäntöjä.

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma oppilaitoksissa

- Tasa-arvolain mukaan toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää kartoitus oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä ongelmista.
- Lain mukaan suunnitelmissa kiinnitetään erityistä huomiota mm. opetuksen järjestämiseen ja suoritusten arviointiin, opiskelijoiden valintaan sekä häirintään puuttumiseen.
- Suunnitelma kuvaa toteutettavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi. Hyvä suunnitelma kuvaa myös aikataulun, vastuutahot ja seurannan.
- Kun tasa-arvosuunnittelu yhdistetään oppilaitoksen opetussuunnitelmatyöhön, tasa-arvo ei jää muusta toiminnasta irralliseksi osa-alueeksi.

TALOUS

Samapalkkaisuusohjelma

- **Samapalkkaisuusohjelmaa jatketaan ja tehostetaan.**

Sukupuolten välinen palkkaero on kaventunut Suomessa hitaasti, eikä hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen yhteisen samapalkkaisuusohjelman tavoitteita tulla saavuttamaan tavoiteajassa. Ilman uutta ja nykyistä sitovampaa samapalkkaisuusohjelmaa palkkaeroja ylläpitäviin rakenteisiin on vaikea puuttua.

Hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen yhteisen samapalkkaisuusohjelman tavoitteena oli kaventaa sukupuolten palkkaeroa 15 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä. Ohjelman eteneminen on ollut liian hidasta, eikä tavoitetta tulla saavuttamaan.

Samapalkkaisuusohjelma käynnistettiin vuonna 2006. Pää tavoitteena oli jo silloin palkkaeron kaventuminen silloisesta noin 20 prosentista vähintään viidellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2015 mennessä. Nykyisin palkkaero on noin 17 prosenttia, joten kahdeksan vuoden aikana eroa on onnistuttu kuromaan umpeen vain noin 3 prosenttia. Tämä tarkoittaa noin 0,4 prosentin vuosivauhtia.

Kolmikantaista samapalkkaisuusohjelmaa tulisi jatkaa ja terävöittää. Uuden samapalkkaisuusohjelman tulisi sitoa osapuolia nykyistä paremmin ja puuttua tehokkaammin palkkaeroja ylläpitäviin rakenteisiin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä samanarvoisten töiden väliseen palkkaeroon.

Talouspoliittisten toimenpiteiden sukupuolivaikutukset

- **Talouspoliittisten toimenpiteiden sukupuolivaikutukset arvioidaan.**
- **Suomen raportoidessa EU:n seurantajärjestelmille sukupuolten väliset erot raportoidaan kattavasti.**

Taluskriisi, elvytystoimenpiteet ja säästötoimet vaikuttavat sukupuoliin eri tavoin. On tärkeää seurata analyttisesti näitä vaikutuksia jo toimenpiteiden suunnitteluvaiheessa. Sukupuolivaikutusten arviointi tulee toteuttaa korkeatasoisesti tutkimustietoon pohjaten.

Usein talouskriisien alkuvaiheessa työpaikkoja häviää pääosin miesvaltaisilta teollisuusaloilta, kun taas naisvaltaisilla julkisen sektorin työpaikoilla ja palveluissa työntekijävähennykset näkyvät vasta myöhemmin. Elvytystoimien kohdentumista samoin kuin julkisten menojen leikkauksia tulisi arvioida erikseen naisten ja miesten kannalta. Leikkaukset julkisista palveluista ja perhe-etuuksista koskettavat ennen kaikkea naisia.

Suomen raportoidessa EU:lle eurooppalaisessa seurantajärjestelmässä sukupuolten väliset erot tulee raportoida kattavasti, mukaan lukien muutokset työllisyydessä.

NAISTEN OIKEUKSIEN EDISTÄMINEN

- **Naisjärjestöjen rahoitus tulee turvata**

Naisjärjestöt ovat välttämätön osa kansalaisyhteiskuntaa tarjotessaan tietoa ja osaamista naisten oikeuksien toteutumisesta Suomessa. Valtionhallinto on ollut kiinnostunut kuulemaan naisjärjestöjä monissa kansainvälisiin sopimuksiin liittyvissä hankkeissa ja raportoinneissa sekä kansallisessa tasa-arvotyössä. Keskusteluun osallistuminen ja tiedonhankinta edellyttää vakaata rahoituspohjaa järjestöille. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen ei ole Suomessa edennyt täysmääräisesti ja sukupuolinäkökulman esillä pitäminen yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, ml. puolueet ja parlamentaariset elimet, vaatii naisjärjestöjen vahvaa tukea.

Naisjärjestöt kokoavat myös YK-valvontaelinten käyttöön kansallisia varjo- ja rinnakkaisraportteja. Näistä merkittävimmät tasa-arvon alalla ovat CEDAW-sopimukseen ja Pekingin toimintaohjelmaan ja julistukseen liittyvät raportit. Naisten ihmisoikeuksien toteutumisen jatkuva seuranta on tärkeää myös siksi, että niiden täyttyminen on herättänyt kansainvälisten sopimusten valvonnassa jatkuvaa huolta, keskeisimpänä kysymyksenä naisiin kohdistuvan väkivallan laajuus Suomessa (viimeksi YK:n ihmisoikeuskomitea 2013 ja CEDAW-komitea 2014).

LISÄTIETOJA: www.nytkis.org